

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.
Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Hrvatski blok.

Te dni so se sestali generali brez ar-
made na Wilsonovem trgu in so glasno
proklamirali »uskr« hrvatskega bloka.
Ta objem je združil intransigentne pri-
staše frankovcev in radičevskih disi-
dentov v novi skupini, ki bo skušala s
staro firmo dobiti novih pristašev. So
ljudje, ki mislijo, da nekaj diši po vo-
litvah, zato pa hite z »idejnimi« predpri-
pravami, katere ne smejo osupniti na-
ivnega »purgerja« iz Vlaske ulice.

Kaj hočejo gospodje blokaši? Odgo-
vor je jasn: Ribariti bi hoteli, toda voda
se je nekoliko prečistila. In sedaj
je že kalijo. Kaptolska in čifutska fran-
kovščina sta se amalgamirali in radičev-
ski odpadniki »republikanskega« kalibra
že stikajo po hrvatskem političnem vo-
kularju za najnovejšimi gesli, s ka-
terimi nameravajo pitati hrvatsko ljud-
stvo. Priznati jim je treba, da niso tako
nespretni, kakor jih slikajo vladinovski
optimisti po svojem tisku. Firma »Hr-
vatski blok« je nekoč imela pri Hrvat-
skem ljudstvu velik kredit. Če je sedaj
uporabljala falitna politična družba za
svoje nečedne namene, je to pač ne-
sramna špekulacija, ki je vi tam onstran
Sotle ne morete popolnoma razumeti.
Toda dogodek kot tak je naraven simp-
tom menjajoče se hrvatske mentalnosti.
Znano je, da so svojčas — in sicer v
dnevi najhujšega pritiska na nekdan-
jo republikansko Hrvatsko — frankovci
pridno krošnjali s svojo politično
uslužnostjo po Beogradu. Pravaška ko-
kota — šminkana z rahlimi barvami
nove državitvornosti — se je ponujala
celo radikalom, vendar jih njena zgo-
vornost in cenčnost ni mogla spraviti iz
ravnotežja. Takrat so mislili frankovci
izvišiti strankarsko licitacijo s kar naj-
boljšim dobičkom. Nadaljevati staro, pre-
življeno politiko magari pod vidovdan-
skim plaščem: to je bila naše frankov-
ščine vredna težnja.

Pravaške osnove so se zrušile in Hr-
voji in Prebegi so začeli razmišljati o
minljivosti političnih uspehov. Ali ne bi
poskusili s koncentracijo načelnih ne-
zadovoljstev? To je bilo vprašanje, ki
so ga morali reševati frankovski tudi-
strategi in nič čudnega ni, da se jim je
pogled zaustavil pred maloštevilno četico
gospoda Marka Došena... Eto, podlaga,
kristalizacijska točka je ustvarjena! In
program? Ni delal nikakih težav, ker v
ropotarnici hrvatske državno-pravne po-
litike takih rekvizitov ne manjka. Go-
spodje blokaši ne zahtevajo nič več ka-
kor pravico samoodločbe hrvatskega na-
roda, nadalje popolno nacionalno in državno
samostojnost Hrvatske in konfe-
derativno ureditev države... V teh ne-
jasnih, s tremi potezami skiciranih »za-
hlevah« je zapopadena vsa politična ne-
sposobnost blokašev, ki računajo le na
ostarele instinkte zagrebških »purger-
jev« in na požrtvovalnost provincijalne-
ga rodoljuba. Ne gre in ne gre jim v
glavo, da sta ustava in sporazum med
Srbi in Hrvati dejstvo, ki ga ni mogoče
obiti, a najmanj zanikati.

Blokaška politika je politika državno-
pravnih revindikacij, zato bo klaverno
propadla. S sporazumom so prišli Hr-
vatje do spoznanja, da jih državno-
pravne težnje, čim jače so, tem globlje
vodijo v ekonomsko in socialno krizo.
HSS je svoj revizionizem omejila na
praktično samoupravo — selfgouverne-
ment ji je važnejši od banskih preroga-
tivov in bleska — nadalje na temeljite
reforme v socialnem in gospodarskem
oziru. Blokaške nade pa zdaleka ne od-
govarjajo malenkostnim šansom med

Konflikt z Italijo „likvidiran“ na naš račun!

Beograd, 12. novembra. Kakor se do-
znava iz informiranih krogov, je defini-
tivno rešeno vprašanje med našo drža-
vo in Italijo. Mi smo že obsodili zažig
zastave in ostale incidente v Zagrebu.
V prvi vrsti se obseja napad na privatno
stanovanje italijanskega konzula. Po-
leg tega je upokojen zagrebški veliki

župan dr. Treščec. Kaznovani pa bodo
tudi vsi ostali, ki so zažgali italijansko
zastavo ali pa se udeležili napada na
italijanski konzulat. Oni so sami od se-
be napravili nekaj, kar ne bi smeli in
nosijo zato odgovornost. S tem je ta spor
definitivno likvidiran.

Seja ministrskega sveta.

Beograd, 12. novembra. Sinoči se je
vršila seja ministrskega sveta, ki je tra-
jala 4 ure. Razpravljali so o vprašanju
interpelacij glede prosvetne politike, na
katere bo odgovarjal prosvetni minister
Velja Vukičević. Njegov odgovor je vla-
da odobrila. Govorili so tudi o posamez-
nih resortnih vprašanjih brez posebnega
značaja. Minister financ je predložil čla-
nom vlade zakonski načrt o izenačenju
neposrednih davkov, za kar je že dobil
od Nj. Vel. kralja pooblaščenje, da ga
predloži skupščini. Ko bo ministrski svet
ta načrt proučil, bo takoj predložen
skupščini. Nadalje so razpravljali tudi o
delu v parlamentu. Govorilo se je, da bi
po invalidskem zakonu prišle najprej na
dnevni red konvencije z Italijo. Do tedaj
bo finančni odbor izdeloval dvanajstine,

ki morajo biti sprejete do konca t. m.
Da finančni odbor lažje dovrši svoje de-
lo, bo dan skupščini krajši odmor. Za
časa tega odmora bi se imela razčistiti
vsa notranje-politična vprašanja, ki so
ostala nerešena. Predvsem se misli na
vprašanje rekonstrukcije vlade. V času
odmora bo finančni odbor delal na bud-
žetu za leto 1926/27. Kar se tiče vstopa
Stjepana Radića v vladu, vprašanje še
vedno ni rešeno, ker se morata še po-
drobno o tem sporazumeti Pašić in Ra-
dić. Proti pozitivni in takojšnji rešitvi
tega vprašanja ni nobenega drugega raz-
loga razen tega, da se v tem oziru ne
insistira niti z ene niti z druge strani.
Misli se, da bi se ta zadeva mogla rešiti
z ostalimi vprašanji, ki se nanašajo na
vlado.

Seja skupščine.

PRIČIČEVIĆ IZKLJUČEN OD TREH SEJ SKUPŠČINE.

Beograd, 12. novembra. Včerajšnja
seja narodne skupščine se je pričela s
precejšnjo zamudo. Prvi je govoril dr.
Bazala, ki je predložil skupščini za-
konski načrt o prevedbi upokojencev.
Svoj predlog je utemeljeval s tem, da
se upokojenci nahajajo v zelo žalostnih
razmerah. Zato prosi, da se predlog nuj-
no reši. (Med njegovim govorom je pad-
lo več medkliev.) Končno je bil pred-
log sprejet. — Nato je govoril posl.
Žebot o mizernem položaju invalidov.
Po prehodu na dnevni red je posegel v
debatu o invalidskem zakonu tudi samo-
stojni demokrat dr. Bošković, ki je kri-
tiziral vladni načrt. Po Boškovićevem
govoru so prešli na glasovanje. Člena 62
in 63 sta bila sprejeta brez večjih spre-
memb. Pri čl. 64 pa je prišlo do večje-
ga incidenta. Demokratiški poslanec Ko-
sta Timotijević je za časa glasovanja
sedel v radikalni klopi in se razgovarjal
z radikalnimi poslanci. Predsednik dr.
Niko Subotić ga je opomnil, naj se vse-
de na svoje mesto. Timotijević pa se še
zmenil ni. Subotić ga ponovno opomni:
»Kaj je z vami, g. Timotijević?« Nato se
je za Timotijevića zavzel Pričičević, re-
koč dr. Subotiću naj se korektnije
obnaša do poslancev. Prišlo je med obe-
ma do konflikta. Pričičević je dobil od

dr. Subotića najprej pismen ukor in
končno je predlagal, da se Pričičevića
izključi od treh sej Narodne skupščine.
Predlog je bil z veliko večino glasov
sprejet in nato je bila seja zaključena.
Za jutri so dolocene za dnevni red in-
terpelacije posl. Radosavljevića o občin-
skih zadevah in Demetrovića o redukciji
gimnazij.

ZOPET POLITIČNO ZATISJE.

Beograd, 12. novembra. Ze skoraj
uzuelno politično mrtvilo je zopet objelo
politični svet v Beogradu. Le odmevi tr-
žaških dogodkov in odgovor zunanega
ministra razburjajo še nekoliko politični
svet. V ostalem pa ni nobenega zani-
manja, najmanj pa za nameravano rekon-
strukcijo vlade, o kateri se je že toliko
razpravljalo, da je postala popolnoma
neinteresantna.

V vladnih krogih se zagotavlja, da je
konflikt z Italijo popolnoma poravnat,
kar se vidi iz izjave dr. Ninčiča. Dr. Nin-
čič sam je obolel in se ni udeležil vče-
rajšnje seje ministrskega sveta.

Opozicija še vedno upa, da pride med
radikali in radičevci do nesoglasja in v
tem zmislu se vrši tudi vse delo opozi-
cije, ki pa sicer tudi ne kaže na aktiv-
nosti.

ljudstvom. Kdo bo, recimo, glasoval za
listo, na kateri hočeta blesteti gospoda
dr. Horvat in Buč? To je nemogoče
je absurdum. Seljak je že tako vzgojen
v protipravaškem duhu, da bo kratko-
malo odklonil nemoralno kupčijo na
Wilsonovem trgu. Blokaši lahko kvečje-
mu v Zagrebu računajo na največji od-
stotek glasov, ali to jih vendarle ne bo
rešilo pred katastrofo. Eno si je treba
zapomniti: hrvatski blok je bil nekdanj
rezultat skupnih prizadevanj. Voditi ga
je znal samo eden: Stjepan Radić. Take
kvalitete in avtoritete pa ni več med da-
našnjimi blokaši. Frankovci imajo celo
vrsto internih obračunov, medtem pa
bolehalo disidenti g. Radića na finanč-
ni malokrvnosti. Verjetnost uspeha je

potemtakem že tako nizka, da ne bo
treba šele mučnega ugibanja. Prve volit-
ve bodo brezdvomno pokazale, da je
sporazum hrvatsko ljudstvo temeljito
ozdravil državno-pravne melanholije.
Senca dr. Franka še leži na tlaku Vlaske
ulice; duh, ki ga je širil, pa ni več ele-
ment ljudskega mišljenja. In to je važno.
Politika okoli zagrebške purgerije se
približuje svojemu koncu. In borba, ki
jo je Stjepan Radić napovedal frankov-
cem, bo menda že v najkrajšem času
doživela svoj uspešni izid. Hrvatski blok
je v današnji dobi sporazuma in kon-
struktivnega dela pri notranji gradbi
države nezmisl v pravem pomenu be-
sede. To bodo pokazale prve volitve.
—b.

Vatikan proti nam.

Rim, 12. novembra. Rektor zaveda sv.
Hieronima mons. Blasotti in prorrektor
mons. Bulović sta bila od Vatikana od-
stavljena. Za rektorja je bil imenovan
Nardoni, ki je znan kot fanatičen na-
sprotnik Jugoslovenov. Duhovnik
Nardini se je tudi potrudil, da takoj do-
kaže svoje protijugoslovenstvo in je
sprejel na zavodu — ki je naš — celo
vrsto italijanskih dijakov, ki so bili za-
radi sovražnih izstopov proti nam z
zavoda odslovljeni.

Izstop Vatikana proti nam ni mogel
presenetiti, dasi bi zahtevala pogajanja
za konkordat logično, da Vatikan s
sovražnim izstopom ne otežkoči poga-
janj. Toda Vatikanski nasvet italijanskim
klerikalcem, da opuste vsako protifaš-
stovsko politiko in da postanejo izrazito
filofašisti, stranka ter še ne pozablje-
ne persekucije naše duhovščine v Pri-
morju, kar se je zgodilo z vednostjo Va-
tikana, vse to kaže, da je Vatikan čisto
na strani fašistske stranke. Ni čuda, če
je tudi njegov nazor glede Jugoslavije
podoben fašistskemu.

KOROŠKI SOCIALNI DEMOKRATI ZA KOROŠKE SLOVENCE.

Celovec, 12. novembra. Socijalni de-
mokrati so v koroškem deželni zboru
predlagali, da se izvoli posebno komi-
sijo, ki naj pregleda tožbe Slovencev in
nato predlaga, kaj bi bilo treba storiti,
da se njihovim tožbam ugoti. Posebna
komisija bo sprejemala pritožbe glede
slovenskih šol.

ŠTRAJK NA ZAGREBSKI UNIVERZI.

Zagreb, 12. novembra. Včeraj ob 10.
uri je bil proglašen od akademske mla-
dine 3dnevni štrajk. Policija je podvzela
obsežne varnostne odredbe, da ne pride
do ponovnih incidentov. Italijanski kon-
zulat je naravnost blokiran od policije.

PROSLAVA RAPALLSKEGA DNE.

Sušak, 12. novembra. O priliki 5letni-
ce Rapallske pogodbe, se vršijo tu veli-
ke priprave za prireditve nacionalnih
manifestacij.

Zagreb, 12. novembra. Povodom 5let-
nice rapallske pogodbe bodo akademiki
nosili črne kokarde v znak narodne ža-
losti.

RUSKI VPLIV NA KITAJSKEM NARAŠČA.

London, 12. novembra. »Times« jav-
lja, da je vsled nove državljanske voj-
ne na Kitajskem vpliv sovjetske Rusije
zelo narastel. Zadnja rusko-kitajska kon-
ferenca, ki se je vršila v Moskvi v svrhu
ureditve carinskih odnosov med Kitaj-
sko in Rusijo, je končala s popolnim
uspehom Rusije. Kitajska je sovjetski
Rusiji dovolila posebne carinske olaj-
šave.

PREKINJENJE ANGLEŠKO-NEMSKIH GOSPODARSKIH POGAJANJ.

Pariz, 12. novembra. Kakor javlja
»Information«, je prišlo do prekinjenja
angleško-nemških gospodarskih poga-
janj v Londonu. Smatra se, da po včeraj-
šnjih burnih prizorih ne more priti do
dogovora, niti do sporazuma. Najbrže
pride ves spor pred mednarodno sodi-
šče v Haagu.

PAINLEVE POPUSTIL.

Pariz, 12. novembra. Ministrski pred-
sednik Painlevé je pristal, da se fi-
nančni načrt spremeni v smislu zahtev
socialistov. Sedaj se izdeluje novo bese-
dilo.

Sovjetska Rusija — Jugoslavija.

(V odgovor »Slov. Narodu«.)

Na Dunaju, 9. nov. 1925.

»S. N.« od 9. t. m. je objavil bistvene točke iz nekake tajne pogodbe med SSSR in Italijo, kar je »razkril« neki ameriški list. V tej »pogodbi« Sovjetska vlada priznava, da ima Italija napram Jugoslaviji posebne interese in da v slučaju oboroženega konflikta med njima — ne bo posredovala. V kompenzacijo bi Italija ostala nevtralna v morebitnem rusko-rumunskem sporu.

Na to pravi »S. N.«:

»Kaj pravijo k temu razkritju oni naši ljudje, ki s tako vneto zagovarjajo vzpostavitve diplomatskih zvez med Jugoslavijo in Sovjeti.«

Uverjen sem, da je pisec te notice in posebno z ono apostrofirano misli v prvi vrsti — mene, kajti jaz sem bil tisti, ki sem več let zapored največ pisal o tem neizmer- no važnem vprašanju. Cele serije so razprav, ki so imele edino ta namen: da se Jugoslavija sprijazni s sedanjim položajem v Rusiji, ki se polagoma a stanovito konsoliduje v pravcu zdrave demokracije.

»S. N.« si morda domišlja, da me je takole izza zapečatila piklna v živo, a se je hudo zmotil, kajti priložil je krepko zaščitno samemu sebi. Meni pa je dal priliko, da zopet in zopet povzdignem svoj glas za čim hitrejšo vzpostavitev rednih odnosov med Jugoslavijo in Rusijo. Samo radi tega se zopet oglašam v korist dobri stvari, ki je vitalnega pomena za mlado državo in — nerešenih naših vprašanj —

Pravzaprav je »S. N.« lopnil z onimi besedami tudi nekega svojega člankarja, ki je pred kratkim časom navdušeno govoril o slovanski Rusiji in se zavzemal za obnovitev starih duševnih zvez... (Ne spominjam se več vsega, kar je tam pisano, a bil sem po dolgem času s »S. N.« zopet malce zadovoljen. Upal sem, da ne ostane le pri »svetlih momentih«. Kakor vidim, sem se hudo zmotil.)

Pred vsem bodi omenjeno, da vest ameriškega lista od nikoder ni potrjena in je danes že pozabljena raca. Ali denimo, da je resnična. Kaj bi sledilo iz tega? Nič drugega nego to: Kako neizmerno kratkovidna, da zločinska je politika napram Rusiji, ki jo zagovarja tudi »S. N.« Pisec one notice ima najbrže moralnega mačka, če je količkar stvarno in logički razmišljal, zato je pohitel s tisto obrabljeno taktiko: »Rečem ti, da mi ne porečeš!«

Ako torej tudi še ni take tajne pogodbe med Sovjeti in Italijo, vendar je po vsem položaju v Evropi docela možno, da pride tako daleč, kar ne bo nikakr krivda. Sovjetov, marveč naši politiki s »S. N.« vred naj se sami primejo za ušesa ali naj jih stresejo prav pošteno državljani, ki bi mogli trpeti strašne posledice!!

Med Italijo in Sovjeti vladajo že dolgo redni diplomatski odnosi, med obema ni nikakih navskrzičnih interesov. Mussolini je lisjak in čedalje boljje utirja medsebojne zveze. Kdo mu more to zameriti? Ali mar menite, da se bo na ljubo Jugoslaviji tudi on emiril in se praskal s Sovjeti?

Po drugi strani pa kaže Jugoslavija Rusiji prav grdo sovražen obraz v vseh možnih oblikah. Do zadnjega časa celo — ako ni še danes! — so imeli v Beogradu rusko poslanstvo iz caristiške dobe, kar je stalo Jugoslavijo groznega denarja. Wraglove puštolovščine so znane! Dočim država nima denarja za jako nujne domače potrebe, je metala težke denarje skozi okno za resnične begunce in še več za razne postopake, ki so Bogu in ljudem čas kradijo pa celi Jugoslaviji, v veliko nadlogo domačega prebivalstva, ki mora trdo delati za svoj obstanek. Kamor sem se peljal, so bili vlaki polni takih bratov Rusov, ki so se brezplačno vozarili na sprehod od enega konca države do drugega, pa so se prokleto malo bratski obnašali. Našemu ljudstvu so bili skoro povsod v opravičeno izpoditiko vsled svojega lahkomišelnega, da čisto razkošnega življenja. Zašel bi predaleč, ako bi našteval, kar sem sam videl in doživel. — Cela vrsta nevrednih ljudi je prejela od države redne denarne

podpore. »Jadranska Banka« je pošiljala te podpore za njimi, kamor se jim je poljubilo peljati se v posete. — Vrhu vsega tega so uganjali caristiško politiko.

Vprašam: Kaj naj bi zadrževalo Sovjete, da ne bi sklenili z Italijo take ali podobne, da še veliko hujše tajne pogodbe, ko pa se Jugoslavija tako ponaša napram Rusiji?! Mi nimamo prav nikake pravice, da računamo na »vseslovansko idejo«, ko pa smo sami na Slovanstvo pozabili, vsaj Rusiji nasproti, ter smo dobri prijatelji njenih sovražnikov —!

Ako pa bi bila Jugoslavija prva med prvimi, ki bi bila obnovila prijateljske stike z Rusijo, tedaj bi bila mogla silno veliko storiti za ideje vseslovanske vzajemnosti v obče in za svoj ugled na zunaj. Jugoslavija bi mogla odgovoriti vsakomur z onim Crnogorcem: »Nas in Rusov je 150 milijonov, imamo najsilnejšo vojsko na svetu, mi se nikogar ne bojimo!« — Tajne pogodbe, kakršna je baje med njo in Italijo, pa bi bile izključene!

Vidite, tako je ta reč, dragi gospodje okoli »S. N.« — Kako je z boljševidnostjo, sem pač že dovolj poročal v »N. D.« Nam se ga ni treba bati, saj se tako lepo razvija, pomlaja, preminja po poti zdrave evolucije, da bo kmalu tam, kjer pričena moderna demokracija. Zasluga boljševidne krvave revolucije je, da je razbita Avstrija, da so tudi Hohenzollerji in Habsburgovci izginili in da sta sploh nastali Jugoslavija in Češkoslovaška, oni so nam šele ustvarili ruski narod, gospodarski neodvisnega mužika, in s tem dal nes zadovoljnejšim narodom, nego je bil kdajkoli prej, je treba stopiti v najožje stike, česar pa ni mogoče storiti drugače nego z — rednimi diplomatskimi odnosi s Sovjeti. Pošljite Radića v Moskvo!!

Jedino teritorialno vprašanje v Evropi, ki ga Sovjeti smatrajo za nerešeno, je — Besarabija. Ne bom ponavljal nič tega, kar sem že obširno pisal o stališču Rusije napram Besarabiji, ozir. Rumuniji. Menim, da sem podal rojakom jasno sliko. — Rusija se Besarabiji ni nikdar odrekla, sklepa velevlasti ni priznala in ponovno je izjavila, da si jo zopet vzame, če drugače ne pojde — pa z orožjem.

»S. N.« sam pravi, da je Italija zagotovila Rusiji svojo nevtralnost za slučaj rusko-rumunskega spora! In kaj dela Jugoslavija? — Saj veste sami, — in veste tudi, zakaj tako in ne drugače, kakor bi nam narekovala — slovanska vzajemnost!

Ker sem že pri Besarabiji, ki nam odtuje mogočno Rusijo, naj povem o tem spornem vprašanju, kar morda ni vsakemu mojih čitateljev ostalo v spominu.

Po prevratu v Rusiji je prišlo načelo samoodločbe do polne veljave. Zato so brez odpora nastale male Baltijske republike. — Tudi Besarabija je imela sama odločiti svojo bodočnost. Takrat je tam vladal »Deželni Svet«, ki je sklenil, da se priključi k Rumuniji. — Moskva tega sklepa ni priznala, češ, da je D. S. sklepal pod pritiskom Rumunije, in se je izrekla za pravičen plebiscit. Boljševiška Rusija je vedno zahtevala Besarabijo zase, ker je važen izhod zaledja na morje. — Na to so vselesile sklenile takozvani »besarabski protokol«, ki priznava Besarabijo — Rumuniji, ali ga niso podpisale vse države, med temi Japonska in — Italija, dasi so Rumuni — romanski bratje. Tudi Pašić se je vedno upiral, priznati ta protokol. Jugoslovanska javnost pa je že davno sprejela to »dovršeno stvar« in nikomur ni več prišlo na um dvomiti, da Besarabija ni del Rumunije.

Čiherin je v Varšavi razpravljal tudi o tem košljivem vprašanju. On očividno hoče ustvariti na jugozapadu urejene razmere z vsemi sosedi. Izjavil je baje, da hoče ustvariti tudi z Rumunijo tak položaj, kakor s Poljsko. — Dalje se zopet čuje vest, da je Č. povabil Rumunijo na nove dogovore za — trgovsko pogodbo. Ako je to res, potem je logična posledica ta, da Rusi sprejmejo

»besarabski protokol«, kajti najprej morajo biti določene in priznane meje, v katerih naj velja nova trg. pogodba. Po neuspešnih dogovorih v Kopenhagenu, Varšavi, Lausani in Dunaju eto peti poskus za mir med Rusijo in Rumunijo. Ako se posreči, da Rusi končno priznajo Dnjestr za državno mejo, — potem odpade tudi v Jugoslaviji zadnja ovira in urejeni, prijateljski odnosi niso več daleč. — V interesu države privoščim »S. N.« priliko, ko poreče: da je bil vedno za prijateljstvo z mogočno Rusijo. A. G.

Kišinevski proces.

Vedno brutalnejši in vedno grozovitejši postaja ta proces. Še vedno se vodi na prostem in kmetje, bosni in slabo oblečeni, morajo prestati dneve in vedno bolj mrzle noči na prostem. Kulturna Evropa je protestirala proti temu barbarizmu, toda njen glas ne sega do s krvjo in trpljenjem namočene Besarabije. Za trpine ni v Besarabiji nobene pravice!

Nova senzacija v procesu je bilo zasliševanje obtožiteljskih prič. Tudi ti so bili pretepeni in mučeni, da se je na ta način izsililo iz njih priznanje.

Pred sodišče pride priča Vazilij Constantinescu, posestnik iz Tatar Bunara. Kolena se mu šibijo in nato se razvije med njim in predsednikom sodišča sledeč, zelo značilen razgovor:

Predsednik: »Zakaj se tresesh?«

Priča: »Bojim se, da bom znova mučen.«

Predsednik: »Kaj so te tudi prej mučili?«

Priča: »Da, vaše blagorodje, celo zelo hudo. Najprej bastonada, nato pa se štirideset ustava! (Če namreč v Rumuniji državljani protestirajo proti zlostavljanju in se pri tem sklicujejo na ustavo, potem mu žandar v zasmeš ustave naloži »ustavo« v obliki 25 udarcev po zadnjici.)

Predsednik: »Najbrž si kaj zagrešil?«

Priča: »Ne, milostljivi gospod, orožnik me je hotel samo prisiliti, da izpovem proti svojemu nečaku.«

Priča Štefan Dihter, konjski mešetar, izpove:

»Tudi jaz sem bil pretepen, ker nisem hotel podpisati neki hektografiran protokol. Končno sem to le storil, sedaj pa vse to preključem.«

Nato je bil zaslišan žandar Neicu. Med obtoženci nastane silno razburjenje, ker on je bil eden njihovih glavnih mučiteljev. Žandar tega niti ne taji, temveč pravi:

»Sem vojak in ne poznam civilnih zakonov. Dobil sem od avditorja Mariu izrečno povelje, da izsilim od obtožencev priznanja in pretepal sem jih tako dolgo, dokler je bilo to potrebno!«

Deset prič iz vasi Banovca izjavijo soglasno, da so jih tako dolgo mučili, dokler niso priznali, da je učitelj Crecu prečital komunistični manifest. Toda to ni bilo res, ker dotični »manifest«, ki ga je učitelj čital, je bil volilni oklic zemljoradniške stranke.

Priča Gluče izpove, da so ga žandarji do krvi pretepli.

Predsednik: »Kako se pišejo ti žandarji?«

Priča: »Ne vem.«

Predsednik: »Kako to? Tako reč si Slovek vendar zapomni.«

Priča: »Če je kdo mučen, potem je vesel, da se reši mučenja in ne vpraša po imenu svojih mučiteljev.«

Nato nova senzacija in nova brutalnost. Vojaški avditor Berehet vstane ter reče: »Ker je tu cela vrsta prič podala očividno krive izpovedi, predlagam, da, vse te priče aretirajo. Upam, da sodišče mojemu predlogu pritrdi.« Brez posvetovanja je sodišče to tudi storilo in priče, ki so izpovedale resnico, pridejo na zatožni klopi vsled krive pri-sege. O mučenju so izjave pred rumunskim vojaškim sodiščem prepovedane. Protest zagovornikov je bil seveda odklonjen.

Policijski šef iz Valcova je kot priča izjavil, da sta dva dezertarja iz vasi bila velika tihotapca. Ker niso mogli obeh prijati, je prijel nadporočnik Lungu druge vaščane in s pretepanjem izsilil iz njih priznanje. Policijski šef je dalje izjavil, da je dal Lungu pretepati neko ženo po voljkih in da je bil on vsled tega tako ogorčen, da je izjavil, da pri taki preiskavi ne more sodelovati. Lahko

si vsakdo predstavlja grozote tega sistema, če protestira celo policijski šef.

Izjava policijskega šefa je bila predsedniku sodišča seveda nad vse neprijetna in zato je na popoldanski razpravi še enkrat vprašal policijskega šefa, če vztraja pri svoji izjavi. Vprašanje je bilo tako grozeče postavljeno, da je policijski šef umolnil in »pravica« je bila rešena. Saj rumunski policisti ne bodo pričali o grozovitostih rumunskih reakcionarjev!

Tako se deli pravica v Besarabiji pod rumunsko upravo. Ni čuda, da hlepi prebivalstvo po sovjetski zvezdi.

Politične vesti.

»Slovenec« odgovor na naš članek smo prečitali in morali ugotoviti, da je z njim »Slovenec« stopil v žalostno konkurenco s »Slovenskim Narodom«. Ta konstatacija mesto vsega drugega odgovora.

»Jutrarnji list« je objavil zanimiv uvodnik z ozirom na tržaške dogodke. Med drugim izjavlja: Hrvatski del vladne večine ni nikdar tajil, da hoče do Italije iskreno politiko, a le tako, ki bi zajamčila našemu življu vse pravice. Najboljši dokaz za to je članek St. Radića v »Domus«. (Članek smo objavili tudi mi. Op. ur.) — Ogorčenje, ki je nastalo vsled demolaranja »Edinosti«, je le naravno in to ogorčenje bo razumel tudi ves svet, ki pazi, da se ohrani evropski mir. Toda naše ogorčenje ne sme zavzeti oblik, ki bi ne bile v skladu v splošnim mednarodnim pravom.

Napadi na konzulate se zato ne smejo dopustiti. — V skupščini je odgovoril dr. Ninčič tako, kakor bi odgovoril vsak zunanji minister. — G. Pribečević se je pri tej priliki povzpeli v vlogo edinega zagovornika primorskih Jugoslovenov. Ta poza je čisto napačna. Ni današnja vlada sklenila pakta prijateljstva z Italijo, temveč vlada, kateri je pripadal g. Pribečević. — Se več! Malo pred atentatom na »Edinost« je Pribečevića beograjska »Reč« objavila članek, v katerem se zasmehuje smelost g. St. Radića, ki si upa tako pisati proti Italiji v trenutku, ko ima vstopiti v vladu! Ta članek Pribečevićeve »Reči« je citiral tržaški italijanski tisk in z njim branil fašistovske metode. Vlada spoznava mora presoja položaj čim najbolj trezno. Izzivanja fašistov ne smejo povzročiti pri nas napade na konzulate, ker bi to škodovalo našemu ugledu in vsem akcijam, ki bi jih sicer mogli naši diplomati in politiki z uspehom zaključiti. S tega stališča treba presojaati zlonamerno kampanjo g. Pribečevića, ki očita dr. Ninčiču, da je bojazljivec, Radiću pa, da preveč napada Italijo.

Terorizem divja dalje v Bolgariji. Na podlagi zadnjih časopisnih vesti je razvidno, da se dalje vrše umori v nezmanjšani meri. Kralju je bila predložena v potrdilo cela vrsta pomiloščenj, od katerih je kralj potrdil veliko število. Nikakor pa ni s tem rešeno, da bodo pomiloščenj tudi v resnici ostali pri življenju. Po letnišnicah so že zamjenjani korektni pazniki z vladnimi morilci, ki bodo poskrbeli, da se kraljeva pomiloštev ne bo izvršila. »Ker so skušali pobegniti«, se bo javilo in s tem bodo umori pomiloščenj odpravljani. — »Pogrešanih« je vedno več. V zadnjem času navaja statistika šest žrtve Cankovega terorja že gimnaziste in gimnazistke. — Vsak dan prinaša nove senzacionalne procese proti delavcem in revolucionarjem. Proces proti sofijskim komunistom traja še vedno in državni pravdnik zahteva par tucatov smrtnih obsodb. — Ker so vse ječe prenapolnjene, je sklenila vlada, da prične graditi nove ječe. Te ječe bodo dvojne vrste. Moderne ter lepo urejene ter navadne. Ni treba pripomniti, da bodo modernih deležni tatovi in zločinci, revolucionarji pa navadnih.

Prva dijaška predstava v letošnji sezoni bo v soboto, dne 14. t. m. ob 4. uri popoldne v ljubljanskem dramskem gledališču. Vprizori se Goethejeva dramska pesnitev »Ifigenija na Tavridi«. Cene za to predstavo so znatno znižane ter bodo listki v predprodaji od četrtka dalje pri dnevnih blagajni v operi. Predstava je namenjena v prvi vrsti mladini srednjih in strokovnih šol, vabljen pa je tudi ostalo občinstvo.

Leta 1913 iznašal je tržaški promet vse skupaj 2.697.545 t na kopnem in 3.449.729 t na morju, leta 1923 pa 2.020.458 t oziroma 2.050.948 t. Danes doseže tržaški promet pa malodane že predvojni.

Ta množina blaga teče v dveh glavnih tokih Praga — Trst in Dunaj — Graz — Trst, dočim stopajo toki München — Trst in Brno — Trst v ozadje; ali kakor smo že rekli, ima Sušak največje izgleda za odvojitve tranzita od sekundarnega toka Brno — Dunaj v Trst, potem od glavnega Dunaj — Graz — Trst, dočim bode težko od glavnega toka Praga — Trst kaj pridobiti, tok München — Trst pride za Sušak pa komaj v poštev. Ako odvagamo vse okoliščine, zdi se nam podmena prometa na Sušak 250.000 t na leto, kar pomeni le kakih 10 odstotkov tržaškega in kar ostane še pod številko naravnega letnega razvika tega prometa, zvečine iz Moravske ter Dunaj — Graza kakor nepretrgana množina. To bi izdalo okroglo 60.000.000 brit-km na naši progi, na obstoječih, razliko med daljavami čez Rakek oziroma Delnice uračunjeno, pa 45.000.000.

Na novi železnici se bode torej prevozilo letno, tovarni in osebni promet sešeto, okroglo 136.000.000 br. t. km. kar pomeni na vsaki gradbeni km 1, 860.000 br. t. km.

Ta promet je za 20 odstotkov večji kakor je bil na glavnih državnih progah direkcije drž. žel. Zagreb leta 1922/23, v katerem je bil promet na teh progah precej jak. Ni verjetno, da bode promet na naši novi železnici še goni stejši. Glede madžarskega tranzita mislimo, da pojde slej ko prej na Reko.

Vsekakor je promet centralne Evrope na Jadran tako velik, da živijo od njega lahko Trst, Reka in naš skromni Sušak, skromni ali za nas življenjsko važen.

Seveda predpostavljamo, da se bomo v prihodnjem desetletju brigali tudi za razvitek naših morskih prevoznih sredstev; brez tega je vsaka nova železnica k morju in vsaka luka malopomembna.

(21)

Inž. M. Klodič:

Železniška zveza Slovenije s Sušakom.

(Proge: Kočevje — Stari trg — Lukovdol — (Vrbovsko) — Srpske Moravice, Črnomelj — Vinica — Lukovdol in Sevnica — St. Janž.)

Tovorni promet med našo državo in Trstom je bil leta 1923 sledeč:

Odslo blago v Trst 179.813 t Prispelo blago iz Trsta 196.006 t.

Istega leta odplulo je iz Trsta našega blaga 62.312 t, priplulo pa 18.950 t. Leta 1922 je bil naš morski izvoz 55.953 ton, a uvoz 36.455 t. Leta 1922 zapustilo je Trst 336 naših ladij s skupaj 113.110 netto reg. t, došlo je v Trst pa 355 z 110.086 t. Odgovarjajoče številke za 1923 so 272 — 148.520, oziroma 285 — 162.007.

Eksportirali smo les, suhe slive, oglje, turščice, živino, material za strojenje, pepeljačo, sodo, vino, krompir, deščice, čunje, meso itd.

Importirali smo fosfate, rudnine, sol, kavo, petrolej, sladkor, riž, rastlinsko olje, bombaž, volnene tkanine, loj, margarin, bencin, tobak, južno sadje, laneno olje, rudninsko olje, droge, oljnatu seme, žveplo itd.

Dobro del tega blaga je prihajal iz Slovenije. Preko postaja Bakar in Plase, je šel pa del hrvaškega prometa. Promet v Bakru je bil leta 1922 v izvozu 118.427 t, v uvozu 32.305 ton, leta 1923 I — X v izvozu 103.214 t, v uvozu 22.434 t; v Plase 1922 v iznosu 33.531 t, v uvozu 2611 t, leta 1923 I — X v izvozu 24.230 t, v uvozu 2530 t.

Glede našega pomorskega prometa preko Trsta in Bakra smo bili leta 1923 nekako na istemu staležu, na katerem se je nahajala Reka proti koncu 7. desetletja prejšnjega stoletja. V sledečem desetletju naraščal je pomorski promet Reke letno za okroglo 55.000 t, ki je prihajal zvečine iz ogrske polovice bivše monarhije, ki je imela takrat 18 milijonov prebivalcev. Ako se otvori naša železnica leta 1930,

tako da pride promet leta 1931—32 polno v tek, imeli bomo v Trstu in Kvarneru, ako vzamemo kakor letni porast glede na danes vse drugače razvito gospodarstvo kakor takrat, 40.000 t, približno 650.000 t našega pomorskega prometa, ki bi bil pretežno hrvaško-slovenskega izvora. Da je bil naš promet 1923 v Trstu nekaj manjši kakor leta 1922, pokazuje le, da je 1923 že Bakar vplival; naša brodska tonaža pa je bila 1923 mnogo večja kakor 1922. Ze leta 1922 je iznašal železniški sušaki promet okroglo 400.000 t, torej naši računi odgovarjajo, ako pomislimo, da nam bode tudi Reka in italijanska proga čez St. Peter konkurirala.

Gotovo ni preoptimistično, ako denemo, da pojde potem dobra četrtina, t. j. okroglo 175.000 t tega prometa nameste v Trst in drugih progah na Kvarner po novi železnici na Sušak. To da promet približno 40.000.000 brutto-tonskih km; na obstoječih železnicah, upoštevši kar odpade čez Rakek in kar se pridobi na daljši progi Vrbovsko-Sušak, pa 30.000.000.

Osební promet Slovenije z Liko in Dalmacijo je v prejšnjem uračunan. Kar se tovarnega tiče, smo mnenja, da dalmatinske luke ne bodo naše izhodišče na morje, zato denemo, da se obrne v primeri s Sušakom le 10 odstotkov našega prometa v Liko, Dalmacijo in Split—Šibenik. To bi izdalo kakih nadaljnih 6.000.000 na naši železnici, na razliki daljave med Rakekom in Dalmacijo pa 18.000.000 br. t. km.

Da zamoremo presojaati izgled na tranzitni promet inostranstva, opremo se tukaj na promet Nemčije, Avstrije in Češkoslovaške s Trstom.

Češkoslovaška je izvažala v glavnem sladkor, žito, les, steklo itd., uvažala pa je železno rudo, fosfate, bombaž itd. Iz Avstrije je šel magnezit, papir, les, jeklo i. dr., v Avstrijo pa premog, žito, mast, bombaž itd.

V letu 1923 je promet iz Avstrije presegal promet Češkoslovaške s Trstom, pozneje pa je obratno. Leta 1924 raste češkoslovaški promet s Trstom rapidno proti letu 1923, kar je gotovo posledica trgovinske pogodbe med Češkoslovaško in Italijo.

Dnevne vesti.

ROJAKI!

V četrtek, dne 12. novembra 1925 je peta obletnica žalostnega rapalskega dne. Tega dne je bila sklenjena pogodba, ki je odtrgala od nas okrog 600.000 naših bratov v Primorju.

Naša dolžnost je, da se v teh dneh spominjamo bratov in sester pod vlado Italije, ki žive tam v težkem in brezpravnem stanju in da dvignemo svoj glas proti nekulturnim krivicam, ki jih trpijo ljudje našega rodu pod vlado in pritiskom brezobzirnega in nekulturnega fašizma.

Pod vlado italijanskega fašizma je izgubil naš narod vse svoje pravice. Naš jezik je izgnan iz šol, naš tisk se omejuje in uničuje z vsemi sredstvi; skratka, italijanska vlada izdaja uradne odloke, s katerimi hoče na mah zatreti vsako sled naše kulture in našega jezika, vse, kar si je naš človek tekom stoletij ustvaril z lastnim delom in pridnostjo.

Vsled teh vnebovpijočih krivic more izjaviti vsa Jugoslavija, da svojih zaslužjenih bratov ne more in ne sme pozabiti in da nobena državna meja nima moči, da bi zbrisala kulturno in narodno, jezikovno in krvno sorodstvo.

Mi vsi smatramo, da krivice, ki jih officialna in neoficialna Italija dela pripadnikom našega naroda v Primorju, niso le krivice, prizadete primorskim Hrvatim in Slovencem, ampak celokupnemu našemu narodu.

Vsled tega na noben način in nikdar ne moremo priznati prijateljskega sporazuma med državama toliko časa, dokler ne bode Italija postopala napram našim bratom tako, kakor je to dolžnost prosvitljene in kulturne države. Zato naš narod mirno in dostojanstveno zahteva človeških pravic tudi za svoje neosvobodjene brate ter hoče iste s svojim neumornim in smotrenim delom tudi doseči.

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani prosi vsa kulturna in narodna društva širom domovine, da se z resnimi in dostojnimi kulturnimi prireditvami spomnijo o priliki rapalskega dne naših zaslužjenih bratov in sester. Kot spominski dan je določena nedelja 22. novembra 1925. Ta dan bodo po vsej Sloveniji, tudi v njenih najoddaljenejših gorskih krajih, spominski govori o zaslužjenih bratih in sestrah. Jugoslovenska Matica prosi, da se ta dan priredi v celi Sloveniji narodna zbirka pod naslovom »Dinarski dan«, ki naj služi v podporo kulturnih potreb našega naroda tam preko. Vsakdo, ki čuti narodno, naj daruje ta dan vsaj 1 dinar za svoje brezpravne brate. Podrobna navodila sledijo.

Rojaki! To Vam sporoča ob peti obletnici rapalskega dne Jugoslovenska Matica s prošnjo, da z besedo in dejanjem podprete njeno delo.

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani.

— **Rapalski dan v Kastvu.** Danes je, kakor znano, 5. obletnica rapalske pogodbe. Da dajo dušek svoji žalosti nad izgubo bratov, prirede Kastavčani dne 15. komemoracijo, pri kateri bodo sodelovali vsa tamkajšnja prosvetna društva. Na zborovanju bo predaval o izgubljeni Istri bivši narodni poslanec prof. Spinič. Podobne komemoracije se bodo priredile tudi na Sušaku in v drugih krajih.

— **Hrvatski inženirji proti zakonu o vodnih silah.** Zagrebška sekcija »Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov« je poslala generalni direkciji voda resolucijo, v kateri se izjavlja proti obstoječemu načrtu zakona o izkoriščanju vodnih sil ter zahteva, da se izdela nov načrt na popolnoma drugi moderni podlagi.

— **Zapiranje obratov ob nedeljah in praznikih.** Ministrstvo socialne politike je izdalo sledeči odlok: Vprašanje zapiranja obratov ob nedeljah naj se za vse obrate enako uredi. Veliki župani naj uredijo po zaslišanju pristojnih industrijskih in delavskih zbornic na svojem teritoriju zapiranje obratov ob nedeljah in sicer tako, da jih vodi pri tem načelo, da imajo biti ob nedeljah zaprti vsi obrati. Izjema od tega načela se lahko napravi, v kolikor to dovoljuje zak. o zaščiti delavcev.

— **Ukinjenje I. razreda na brzovlakih.** Kakor znano, smo imeli doslej samo še pri brzovlakih vozove, oziroma kupeje I. razreda. Kakor poročajo iz Beograda, se ukine sedaj I. razred tudi pri brzovlakih, ker se spričo veliko preslabe uporabe od strani potujočega občinstva ne rentira. Ukinjenje bo pa omejeno. Popolnoma se izvede namreč samo pri nekaterih vlakih, dočim se bo pripel pri drugih v slučaju potrebe po eden ali več voz I. razreda. Razven tega se število voz pri brzovlakih sploh omeji ter se bodo pripenjali nadstaviteljni vozovi garnituram samo v slučaju potrebe.

— **Konzulat Češkoslovske republike v Ljubljani opozarja** čsl. državljane stanujoče v Kraljevini SHS na prijavo poljskih vrednostnih papirjev. Predmet prijave tvorijo: obligacije železnice Karla Ludvika, železnice Albrechtove, obligacije bivše dežele Galicije, obligacije galicijskega deželnega poštne in končno obligacije raznih poljskih mest, kakor Varšava, Krakov, Lodž, Lvov itd. Prijave teh vrednostnih papirjev je vložiti potom konzulata Češkoslovske republike v Ljubljani najdalje do 31. decembra 1925. Samo prijavljeni papirji se bodo vpoštevali pri poljski valorizaciji v smislu poljskih valorizacijskih predpisov. Konzulat izda na zahtevo potrebne prijave tiskovine in poda potrebne informacije.

— **Poljski visokošolci na naučnem potovanju v Jugoslaviji.** Koncem tega ali pa začetkom prihodnjega meseca pride v Jugoslavijo večja skupina poljskih akademikov-arhitektov iz univerze v Varšavi. V spremstvu profesorjev se ustavijo najprej na Sušaku, nakar obiščejo Dalmacijo. Nadaljna pot jih vodi preko Bosne v Beograd, odkoder se vrnejo v domovino. Namen ekskurzije je, da si ogledajo naše arhitektonične in arheološke znamenitosti.

— **Za filijalko poštne hranilnice** v Novem Sadu. Trgovinska in obrtna zbornica v Novem Sadu je poslala ministrstvu pošte in brzojava spomenico, v kateri zahteva, da se ustanovi v Novem Sadu podružnica poštne hranilnice.

— **Za razširjenje gimnazijskega poslopja** v Sabcu je odobrilo ministrstvo javnih del kredit 1.982.290 Din. Z deli prično prihodnje leto.

— **Dnevne članov Velikega duhovnega suda.** Ministrski svet je določil, da se imajo izplačevati članom Velikega duhovnega suda, ki ne žive stalno v kraju, kjer se vrši zasedanje suda sledeče dnevnice: predsedniku in podpredsedniku po 200 Din, članom pa po 150 Din dnevno.

— **George Blondel v Jugoslaviji.** Naš odlični francoski prijatelj Georg Blondel, profesor na pariški Sorboni, potuje po Jugoslaviji. Te dni se je mudil v Beogradu kjer je predaval na univerzi o povojnih vprašanjih Evrope. Iz Beograda je odpotoval v Zagreb, odkoder pride v Ljubljano. Tudi v Zagrebu in Ljubljani bo predaval o omenjeni temi. Slavnega znanstvenika in našega odličnega prijatelja iskreno pozdravljamo.

— **Velika avtomobilska nesreča.** Kmet Savic se je peljal z svojo družino, obstoječo iz 7 članov v avtomobilu iz Podgorice v južno Srbijo. Na nekem ovinku je odpovedala zavora in avtomobil se je prevrnil v 15 m globok jarek. Šofer, Savic in njegov vnuk so obležali mrtvi, 4 člani so težko ranjeni, eden pa lahko.

— **84.000 smrtnih nesreč** se je pripetilo po podatkih Statistical Bulletin-a tekom leta 1923 v Zedinjenih državah. 37 na dan so jih povzročili avtomobili, 36 oseb na dan se je smrtno poškodovalo vsled padca, 19 utonilo, 18 žrtev na dan pa so zahtevale železniške nesreče.

— **Čudno sredstvo za ozdravljenje revmatizma.** Kmet Vinko Cvijić v Babnigredi je trpel že dalje časa na revmatizmu v sklepih. Noben zdravnik mu ni mogel pomagati. Te dni pa je prišel v vas neki mohamedanec, ki je svetoval Cvijiću, da naj se zakopje do vratu v gnoj, ki vre. Cvijić je ubogal, toda mesto da bi ga bil ozdravil gnoj revmatizma, mu je razjedel meso po telesu tako, da so nastale strašne rane. Cvijić je umrl čez 24 ur vsled zastrupljenja krvi.

— **Smrtonosno prenočišče.** Te dni je pogorel pri Ausigu (Čehoslovaška) neki skedenj. Uničenih je bilo 14 voz sena, 24 voz slame, 5 kmetijskih voz in velik motor. Pri razmetavanju ruševin so naleteli na zgoznelo žensko truplo. Preiskava je ugotovila, da so prenočevali v skednju trije potepuhi z neko žensko, ki so manipulirali tako nerodno z gorečo svečo, da se je vnela slama, nakar so jo odkurili, ne meneč se za spečo tovarišico. Dva potepuha sta že pod ključem.

— **Zopet umor iz usmiljenja.** Zdravnik Blazec v Littletownu je imel hčer, ki ni imela niti rok niti nog in ki je bila poleg tega gluha. Zdravnik se je trudil 32 let, da bi bil vzbudil v njej vsaj inteligenco. Ker se mu to ni posrečilo, ga je zastrupil pred kratkim s kloroformom. Sedaj se zagovarja radi tega pred sodiščem. Njegov zagovornik je izjavil, da se o umoru ne more govoriti, ker se ne more trditi, da je bila žrtev človeško bitje.

— **Monstreproces zoper 43 črnogorskih razbojnikov.** 43 črnogorskih odmetnikov se zagovarja radi 12 umorov. Računa se, da bo trajal proces do konca meseca aprila prihodnjega leta. Med razbojniki se nahajata tudi sorodnika znanega razbojnika dr. Vukašina Markovića, Stojanka Markovića in njen mladoletni brat gimnazijec. Dr. Vukašin Marković ju je odvedel v planine, da sta mu pomagala pri njegovih zločinih. Dočim se je njemu samemu posrečilo iz preiskovalnega zapora pobegniti, sedita njegovi žrtvi na zatožni klopi.

— **Vojak ustrelil civilista.** Iz Subotice poročajo: V nedeljo je ustrelil neznan vojak 3. konjeniškega polka tukajšnjega trgovca Karola Bartaloša, medtem, ko je šel mimo vojašnice. Bartaloš je obležal na mestu mrtve. Vojaku se je posrečilo pobegniti ter ga doslej še niso našli. Motiv dejanja doslej še ni pojasnjen.

— **Drama iz ljubosumnosti.** Te dni je pričakal praški magistratni uradnik Alojz Schon delavca Peteržilko, katerega je že parkrat pismeno pozval, da naj pusti njegovo soprogo pri miru, na ulici. Očitno mu je, da mu je odtujil soprogo, ki je mati štirih otrok v starosti od 13 do 24 let, nakar je potegnil nenaodoma revolver ter oddal na svojega tekmeča par strelcev. Peteržilka je bil zadet v trebuh ter se je zgrudil smrtonosno ranjen. Schon je šel do prvega stražnika ter dal prostovoljno aretirati.

— **Odsekana glava na cesti.** Iz Sofije poročajo: Na sredi ceste Boženci—Garbovo je bila najdena s sekuro odsekana človeška glava, ki so jo ogledali psi. Zagonezna najdba še ni pojasnjena.

— **Vsi slugi Narodnega muzeja v Soliji aretirani.** Tatvina v Narodnem muzeju v Soliji je izvala v mestu velikansko senzacijo. Ves policijski aparat je na nogah. Poizvedbe po storilcih so bile poverjene najbolj spretnim policijskim organom, katerih prvi korak je bila aretacija vseh muzejskih slug. Tatvina je bila izvršena na izredno drzen način. Preiskava še ni mogla ugotoviti, po kateri poti so prišli tatovi v poslopje. Domneva se, da so odprli s ponarejenim ključem glavna vrata, ker ni nikjer nobenih sledov kakih poškodb. Po izvršeni tatvini so odšli storilci skozi okno, ki se nahaja v višini 4 metrov in ob katerem vodita dve električni žici.

— **Sultanov sin obdolžen poveljevanja.** Dunajska policija se bavi z ovadbo, ki jo je vložila Angležinja lady Douglas zoper sina zadnjega turškega sultana, princa Burhama Ebbina. Lady Douglas je princa pred letom dni po turškem ritu poročila. Kot poročni priči sta fungirala poljski poslanik grof Romer in Ivan Lichtenstein. Ko se je peljala lady Douglas letos v jeseni za nekaj časa v London, ji je pisal princ, da se ji ni treba več vrniti ter da naj pošlje po svoje reči, ki se nahajajo v skupnem stanovanju, češ, da se smatra ločenim. Pri policiji je izjavil princ, da je bil njegov zakon takozvan zakon II. razreda, pri katerem je po turški šegi mož vsak čas upravičen, da se smatra ločenim ter pošlje svojo ženo k njenim sorodnikom nazaj. Ker pa je prinesla lady Douglas v zakon 400.000 švicarskih frankov dote, od katere sta porabila samo približno 100.000 frankov, zahteva lady sedaj ostalih 300.000 frankov nazaj. Ker jih »prince« noče ali pa ne more vrniti, je vložila ovadbo radi poveljevanja.

— **Linčanje junaka z revolverjem.** Te dni sta se srečala v neki dunajski gostilni dva stara sovražnika, kotičar Johan Fuchs in pomožni delavec Franz Jung. Po kratkem prepiru sta se podala nasprotnika v svrhu dejanskega obračunavanja na ulico. Komaj sta stopil iz gostilne, je oddal Fuchs na Junga revolverski strel. Jung se je zgrudil težko ranjen. Fuchs jo je mislil pa odkuriti, toda Jungovi prijatelji so ga dohiteli, ter ga tako naklestili, da leži sedaj smrtonosno poškodovan v bolnici.

— **Največji rimski cirkus v centralni Evropi.** Pred par dnevi so odkrili v Sopronju (Madžarska) razvaline rimskega amfiteatra, ki prekaša glede dimenzij vse dosedanje podobne najdbe v centralni Evropi. Madžarska vlada je poslala na lice mesta celo vrsto strokovnjakov, ki nadzirajo nadaljno izkopavanje.

— **Bitka med dvema rumunskima občinama.** Agrarna komisija je odvala pri določitvi sporne meje občini Gighera 160 ha sveta ter ga prisodila sosednji vasi Comosteni. Vsled tega je zavladalo v Gigheri silno razburjenje. Ko so prišli te dni kmetje iz občine Comosteni na odkazani jim svet delat, je besna jeza, ki se je kuhala v Gigheranih, izbruhnila z elementarno silo. Ljudje so se oborožili s puškami, sekirami in kosami ter poglali nove posestnike v beg. Ti so alarmirali svoje sosesbe, nakar je privrela velika množica, med katero so se nahajale tudi ženske in otroci, v protinapad. Prišlo je do srdečega boja, v katerem so končno Comostenčani, kot številčno slabšiji, podlegli. Ko je prihitela na bojišče policija, je bil boj že končan. Dva kmeta, zadeta od strelcev, sta se borila na tleh s smrtjo. Številni drugi ranjenci so odnesli zlomljene kosti, vbojnjaje in bule. Nekaj kmetov iz Gighere je bilo med bojem ujetih. Comostenčani so jih predali orožnikom. Preiskava je ugotovila, da se je zgodila občini Gighera pri določitvi meje krivica.

— **Zaplenjeni morij.** V Vancouvru je bila zaplenjena pošiljatev morij v vrednosti 100.000 dolarjev. Preiskava je ugotovila, da gre za velikopotezen tihotapski sistem, po katerem naj bi se uvažal morij v velikih množinah v Kanado. Na kovčkah, v katerih se je nahajal morij, so bile etikete, nalepljene v Nemčiji. Kot namembni kraj je bila navedena Japonska via Quebec. Kovčki so bili zaplenjeni, ker niso bili po predpisu deklarirani. V zvezi s to zadevo je bilo aretiranih več tihotapev v Nemčiji.

— **Konzorcij za priboritev dedščine.** V Bernu se je vršilo te dni zborovanje 70 oseb iz Švice in severne Francoske, dedičev leta 1860 v Hanleyu (Anglija) umrlega Josipa Mayerja iz Niderbipaa (Švica), ki je zapustil 200.000 funtov sterlingov. Po poročilu pravnega zastopnika pa so ostali vsi koraki, ki so bili podzvati v 60.ih in 80.ih letih pr. stoletja na zahtevo bernske in solothurnske vlade v Londonu, da bi se pripomoglo dedičem do njihovih pravic, brez uspeha. Zapuščinska masa, ki je naložena v Angleški banki, znaša danes z obrestnimi obrestmi približno 45 milijonov švicarskih frankov. Zborovalci so sklenili ustanoviti s pritegnitvijo angleških

ZBOROVANJE NA UNIVERZI.

Ker je aretiranih gotovo število akademikov v Zagrebu in v Ljubljani, je ljubljanska akademska mladina sklicala večeraj 11. t. m. ob 11. protestno zborovanje na univerzo.

Zborovanje je otvoril Liković ter dal besedo Primusu, ki je v ostrih besedah obsodil taktiko vlade in policije. Nato je Galzina prečital brzojavko zagrebških akademikov, ki prosijo solidarnosti. Govoril je tudi zastopnik zagrebških akademikov. Nato se je priglasil k besedi zastopnik marksistov (Blok levih), ki je hotel prečitati neko izjavo, kar so mu na nacionalistični akademiki preprečili, ker je bila pisana v ostrem tonu in je hkrati obsodila lanskoletno postopanje nacionalistov ob priliki beograjskih dogodkov. Kljub sklicevanju na akademsko svobodo mu je predsednik odvzel besedo ter stavil na glasovanje predlog za trodnevni štrajk, ki je bil soglasno sprejet. Nato je bilo zborovanje zaključeno. Na univerzi vlada mir; štrajk je v teku ter bo prenehal v petek ob 10.

interesotno, ki imajo kapital, v svrhu izvedbe potrebnih pravnih korakov angleški konzorcij.

— **Ločitev zakona — trik.** Zidarski mojster Josip Tartej, ki je živel s svojo ženo v slogi in miru, se je dal zavarovati zoper ločitev zakona za 50.000 Din, nakar je pregovoril svojo boljšo polovico, da se je dala od njega navidezno ločiti. Zvitji Jože je dobil od zavarovalnice 50.000 Din kot odškodnino za izgubljeno ženo. Ta se je sicer kmalu nato pri njem zglasila, da bi začela z njim zopet skupno življenje, toda na svoje nemalo začudenje je našla pri njem drugo ženo. Sedaj je vložila nesrečna ženica Josipa tožbo na vzpostavitev prejšnjega stanja ter na plačilo polovice zavarovalne vsote, toda glede slednje bo izpregovorilo zadnje besedo najbrže kazensko sodišče.

— **Dober špekulant je, kakor poročajo iz Cetinja,** Črnogorec Savo Poček. Izkorišča namreč veliko zaupanje, ki ga ima preprosto ljudstvo v Črni gori in Hercegovini do sv. Vasilija v samostanu v Ostrogu. K temu čudodelnemu svetniku roma namreč vsako leto na tisoče pobožnih ljudi, ki ga prosijo pomoči ter mu prinašajo darila. Mnogo ljudi pa si ne more dovoliti dragocenega potovanja, zato pošiljajo svetniku darila po posredovalcih. In to agencijo je prevzel že pred daljšim časom Poček, ki leta okrog lahkovernih kmetov ter jim pripoveduje, da imajo svetnik in redovniki do njega prav posebno zaupanje. Zato mu dajejo kmetje denar, kokaš, salo in vse, kar zahteva. Kakor hitro čuje kmet besedo »na čast in slavo sv. Vasilija«, sname pobožno čepico, ženske se trkajo na prsi in Počekova malha je kmalu polna. Toda Poček teh stvari ne nosi v samostan, temveč jih deli z nekim višjim državnim uradnikom, pri katerem stanuje, sprejema avdijence ter ozdravlja bolnike. Svoj dobičkanosni posel opravlja že precej časa, toda v kratkem bo konec, ker so opozorili časopisi oblasti nanj ter pozvali ljudstvo, da naj mu naloži batin, mesto daril za sv. Vasilija.

KOLINSKA
naša prava domača
CIKORIJA
je vrlo dobra!

— **Sneg in lubezen.** Iz Dunaja poročajo: 15-letna Gizela Z. se je udeležila meseca marca lanskega leta izleta nekega planinskega društva na goro Anniger. Med izletniki se je nahajal takrat tudi 17-letni godec in atlet France B. Tričetr let pozneje se je rodil mali Franceji, kmalu nato pa je stal veliki Francej pred sodiščem kot toženec v procesu radi očetovstva. 17-letni fant se je branil ter trdil v svojo razbremenitev, da je kritičnega dne močno snežilo. Mlada mati je trdila nasprotno, da je bilo krasno, toplo spomladansko vreme. Sodišče si je znalo pomagati: informiralo se je pri meteorološkem zavodu ter izvedelo, da je bilo takrat mrzlo vreme ter je močno snežilo. Tožba je bila zavrnjena. Tožiteljica je vložila priziv. Te dni se je vršila drugoinstančna razprava, katere se je udeležilo tudi dete, ki je razveseljevalo s svojim jokom sodišče in avditorij. Toženec je izjavil, da je bil vsled plezanja silno utrujen, vsled česar se mu pač ni ljubilo misliti na lubezen. Povdarjal je, da Gizela nikakor ni tako nedolžno jagnje, kot izgleda, kajti pred okrajnim sodiščem je morala sama priznati, da je imela že s 14imi leti razmerje. Tudi na usodopolnem izletu se je obnašala precej neženirano ter skakala okrog v sami srajci in reformnih hlačićah. Pri teh besedah se je oglasila njena mati: »No, če je letala v sami srajci okrog, potem ni moglo biti ravno preveč mrzlo!« France se je odrezal: »Pri plezanju se človek segreje.« Sodišče se ni dalo prepričati ter je smatralo sneg, mokroto, mrz in utrujenost kot zadostne razbremenilne okoliščine in je tožbo zopet zavrnilo.

— **Odškodnina za »ukradenega« soproga.** Gospa Frey v Newyorku je zahtevala od miss Wilde Bennet, gledališkega »stara«, »malenkost« 100.000 dolarjev, ker ji je ta odtujila njenega soproga Charlesa Freya, vulgo »lepega Karlička«. Ker se je posrečilo miss Wildi dokazati, da tožiteljica že davno pred tem ljubavnim razmerjem ni več življala simpatij in ljubezni svojega soproga, je smatralo sodišče moralnost »lepega Karlička« že za nekoliko okrnjeno in vsled tega njegovo vrednost za nekoliko znižano ter prisodilo njegovi soprogi samo 37.000 dolarjev odškodnine.

— **»Avtomobil, ki ga vodijo električni valovi«.** Te dni je vzbujal v Parizu velikansko pozornost avtomobil, ki je vozil brez šoferja in brez potnikov po najbolj obljubljenih ulicah. Ljudje so mislili, da gre za senzacijo.

Izvanredni uspeh!

Veliki francoski »PATHE - FILM«, Paris

Prvič v Jugoslaviji!

DETE ULICE

Veliki filmski igrokaz v 7 dejanjih.

Srčkani umetnik francoski JACKIE COOGAN; Kolosalno dresirana opica »August« ter prvak pariškega gledališča Comedie Française, nas izvrstno zabavajo v tem imenitnem filmu. — Smeha in zabave dovolj. — Ta izvrstni francoski film se predvaja samo še danes.

Predstave kakor običajno ob: 4., pol 6., pol 8. in 9.

PREDNAZNANILO: NAJNOVEJŠI HARRY LIEKE - FILM SEZIJE 1925/26.

Opozarjamo Vas na že razstavljene reklamne fotografije!

Pazite na znamko Balkan-film!

Pazite na znamko Balkan-film!

Elitni KINO MATICA (Tel. 124)

vodilni kino v Ljubljani.

naleni nov izum, za avtomobil, ki ga vodijo električni valovi. Toda, ko je prišel avtomobil v bližino cerkve Sv. Magdalene ter moral počasneje voziti, so začeli pasanti iz njegove notranjosti človeške glasove. Sofer in njegov spremljevalec sta namreč čepela pod sedežem, v čigar sprednjem delu sta bili izrezani dve odprtini za oči. Slo je namreč za filmski posnetek, o katerem javnost ni bila obveščena, torej za glupo mistifikacijo.

— **Vzorna upravna uradnika.** V Astrahanu se vrši proces zoper predsednika eksekutivnega odbora kalmuške republike in njegovega namestnika. Leta 1923 sta povzročila v kalmuški republiki orkan in povodenj veliko škodo. Svet ljudskih komisarjev je nakazal 25.000 zlatih rubljev, ki naj bi se bili razdelili med poškodovance. Mesto, da bi bila denar razdelila, sta ga pridržala obtoženca zase ter s njim dalje časa prav razkošno živela.

Ljubljana.

— **Avstrijska republika** praznuje danes obletnico proglativne republike. Zastopniki tujih držav bodo ob tej priliki razobesili svoje zastave.

— **Pozor rodoljubi!** Sentpeterska moška in ženska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda priredi v nedeljo 15. t. m. običajni Martinov večer v vseh restavracijskih prostorih g. I. Majdiča na glavnem kolodvoru. Spored zelo bogat. Začetek ob 19., konec ob 2. uri. Vstop prost.

— **Radioklubu Ljubljana** je uspelo dobiti primeren lokal za prirejanje radiokonzertov in predavanj na prostoru ljublj. velesejma, paviljon D. Naznanjamo torej vsem prijateljem radiofonije in članom kluba, da se vrše sestanki v omenjenem lokalu vsak torek, četrtek in soboto od 8. ure zvečer dalje.

— **Radioklub Ljubljana.**
— Naša se je v veži Narodnega doma v tork zvečer listnica z manjšo vsoto denarja. Izgubitelj jo dobi v Mestni hranilnici ljubljanski pri višjem kontrolorju g. Iv. Hitru.

Književnost.

Janez Žagar »Vrtinec«. Drama v treh dejanjih. Izdala Zveza kulturnih društev, založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1925. (Oder, 12. zvezek.) Cena s poštnino vred Din 18.75. Realistična povojna slika nesrečnega zakonskega življenja na kmetih. Dekle je pri izbiranju ljubimcev hladno računalo in bili so ji travniki, njive, hiša bolj všeč kakor srce. In tako sta drug drugega naveličana in v desetih letih zakonske pokore je postala vsaka beseda zbadljivka, vsaka kretnja grožnja. Mož, v bistvu sicer pošten in skrben gospodar, postane ob njeni strani skoraj zločinec nad lastnim otrokom, tašča-mučenica skuša pomiriti sovražne duhove in v trpljenju preizkušeni svaki, ki se je s težko prisluženim denarjem vrnil iz črnih ameriških rokavov k bratu, se komaj iztrga njenim mrežam. Bogato dejanje, ostra oznaka osebe, priprosta scenerija, krepek dialog bodo uspelemu prvenec mladega domačega dramatika zagotovili trajno in hvaležno mesto na naših podeželskih odrih. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Izvoz vina v Avstrijo.

Po novi trgovinski pogodbi, sklenjeni med našo kraljevino in avstrijsko republiko, ki je bila pred mesecem podpisana na Dunaju in ki je deloma stopila avtonomnim potom v veljavo, je Avstrija docela ukinila prepoved uvoza vina iz naše kraljevine. Od sedaj naprej se more naše vino uvažati v Avstrijo; dovoljenja za uvoz izdaja avstrijsko ministristvo trgovine ali ustanove, katere bo ono z izdavanjem uvoznih dovoljenj pooblastilo. Naše ministristvo bo zahtevalo od avstrijske vlade tozadevne podatke in jih bo dalo naši javnosti na znanje.

Carina na vino znaša 30 zlatih kron od izžerpanja kontingenta od 40.000 hl belega in 40.000 hl črnega vina. Za vino izvoženo nad

ta kontingent se plača carina od 60 avstrijskih zlatih kron, t. j. za vino izpod 13% (prostornih) alkohola.

Evidenco o izžerpanju kontingenta bo vodila avstrijska carina. Razdelitve kontingenta za sedaj ne bo, t. j. prepušča se izvoznim čarjem-trgovcem, da v mejah kontingenta izvažajo vino.

Trgovci in izvozniki v mariborski oblasti smejo participirati na omenjenem kontingentu po znižani carinski tarifi.

* * *

LJUBLJANSKA BORZA,

sreda, dne 11. novembra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 75; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 322, bl. 325, zaklj. 322; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 220; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Prva hrvaška štedionica, Zagreb bl. 960; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 120; Združene papirnice Vevče, Gorjane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120, bl. 126; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb den. 34, bl. 35; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110; »Šeširc«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 145, bl. 148.

Blago: Remeljani, 34/68, 68/68, 78/78, 98/98, 88/78, fco meja tranz. den. 570, bl. 590; Madriersi, 74x224, 4 m dolgi, fco vag. Postojna tranz. bl. 575; ajda, domača, fco prekm. post. bl. 265; pšenica bačka, 77 kg težka, fco nakl. post. bl. 245; pšenica domača, fco Ljubljana den. 260; pšenica bačka, gar. 77 kg, par. nakl. post., 1 vag., den. 242.50, bl. 242.50, zaklj. 242.50; koroza nova, sušena, par. sremska post., 2 vag., den. 145, bl. 145, zaklj. 145; koroza bačka, stara, par. Novi Sad bl. 170; koroza umetno sušena, par. Novi Sad bl. 145; koroza umetno suš., par. Vinkovci bl. 155;

koroza umetno suš., slav. fco nakl. post. bl. 155; koroza nova, času prim. suha, kv. gar., slov. post., par. Novi Sad bl. 108; koroza nova, času prim. suha, fco sremska post. bl. 105; koroza umetno suš., par. Postojna tranz. bl. 193; koroza umetno suš., sremska, fco nakl. post. bl. 145; proso domače, fco prekm. post. bl. 210; oves, dvojnorešetani, fco slav. post. bl. 165; otrobi, drobni, par. Postojna tranz. bl. 165; krompir, beli ali roza, fco prekm. post. bl. 72; želod, fco nakl. post. bl. 180; kostanj divji, sad, fco nakl. post. den. 50; ječme, zlatorumene, fco nakl. post. den. 190; fižol, beli ban., egal. vreče 100 kg, b/n, par. Postojna bl. 275; fižol rjavi, egal. vreče, 100 kg, b/n, par. Postojna bl. 260; fižol ribničan, fco Ljubljana den. 300; fižol prepelčar, fco Ljubljana den. 300; fižol mandolon, fco Ljubljana den. 350; konopno seme, par. Postojna, b/n bl. 550; laneno olje, fco Ljubljana, sod poseb. den. 1650; rožine Sultanine, Smyrna, Extra v zab. (200) po 13 kg, b/tara 10%. fco prosto skladišče Trst bl. 156.80; seno sladko stisnjeno, fco štaj. post. bl. 75; seno polsladko, stisnjeno, fco štaj. post. bl. 60; slama, stisnjena, fco štaj. post. bl. 50.

BORZE.

Zagreb, dne 11. nov. Devize: Newyork 56.135—56.755, London 272.97—274.97, Pariz 225.21—229.21, Curih 1083.75—1095.75, Praga 166.58—168.58, Milan 224.04—226.44, Dunaj 791.9—801.9.

Curih, dne 11. nov. Beograd 9.20, Newyork 518.89, London 25.1487, Pariz 20.67, Praga 15.375, Varšava 86, Bukarešta 2.45, Dunaj 73.125, Berlin 123.50, Sofija 3.75, Budimpešta 0.007270.

Za kratek čas.

Ona: »Večer za večerom zahajaš v družbo ter se zabavaš, jaz pa moram sedeti doma. Čemu si me pravzaprav poročil?«
: »Zato, da imam koga, ki ostane pri ubogih malih črvičih.«

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Tako, tu je prav čedna knjižnica, če znate angleško čitati — tu je šah, igrate pa lahko tudi špano — tu so gosli — torej zabavajte se in če ste lačni ali če česa želite, kar tu pritisnite.«

Leonor zapre vrata. Toda dami ne igrata ne špane, ne šaha, ne gosli — temveč neprestano stokata.

Zlasti za gospo predsednikovo je to strašna misel; vjela se je v lastno past!

Leonor obrne avtomobil proti železniškemu tiru, kjer pravkar drdra vlak. Potniki spoznajo takoj oklopni avto, vsa okna so polna glav, veselo vzklikajo in mahajo.

»Le pozdravljajte me! Ha, če bi vedeli, kdo je moj jetnik — vaša deželna mati!«

Tudi na drugi strani tira je prerija. Leonor pelje v velikem loku krog mesta, kamor so obrnjene ves čas njene oči. Da je v mestu veliko razburjenje, to opazujejo z daljnogledom. Leonor se tudi toliko približa, da vidi to s prostim očesom.

Ljudje prihajajo pred mesto, gledajo oklopni avto in živahno gestikulirajo; dalje pa si ne upajo, in če se jim bliža avto, izginejo na ceste.

»Še pol ure, potem začnem resno.«

(131)

Tedaj se prikažejo štirje jezdec na cesti, ki drži v prerijo in ki ima do konca velika poslopja. Jezdijo preko vrtov in polj, dospo v prerijo ter hite naravnost proti avtomobilu.

»Georga ni pri njih,« reče Leonor in pospravi daljnogled. »To so potniki, ki gredo le slučajno tu mimo.«

Toda Adam noče verovati v tak slučaj.

»Ne, ti hočejo z nami govoriti, mr. Georga pa pač niso privedli s seboj.«

»Gorje, če pridejo brez njega!« zažuga Leonor. Toda to ji ne pomaga nič. Njihov cilj je res avtomobil.

»Ali smemo bližje?« zakliče prvi jezdec, ko so dovolj blizu, je to še mlad mož, a videti je mnogo bolj energičen kot don Manuel.

»Le pridite; sicer pa gotovo veste, da sta predsednikova soproga in njegova hčerka pri meni. Ali mi kaj poveste o mr. Hartungu?«

»Da.«

Leonor je silno razburjena. Ker ga niso privedli s seboj, tedaj je le še mogoče — da je mrtev!

»Kje je Georg Hartung?«

»Poročal vam bom o tem.«

Prvi jezdec stopi s konja, Leonor ga povabi v avtomobil in mladi mož sprejme neustrašeno ponudbo.

»Moje ime je Rikolo, jaz sem...«

»Kje je Georg, kje je Georg Hartung, ki so ga

odvedli na sodnijo?« sili Leonor, ki je vedno bolj razburjena.

»Ne vemo.«

»Ne. Danes zjutraj ob osmih so ga sprejeli argentinski kriminalni uradniki in so ga odvedli na sodnijo. Jaz sam sem izdal ukaz. Sem namreč tajnik pri justičnem ministru. Šele včeraj zvečer sem dobil iz Captowna brzojavno poročilo od angleške oblasti, da dospo »Kolumbus« v najkrajšem času, najbrže že danes zjutraj v Buenos Aires — vedno semintja vozeči parnik smo pričakovali danes zjutraj, preje ni mogel priti, vozil je zelo hitro. — Brzojav je poročal dalje, da je na ladji »Kolumbus« znani avtomobil mis Morrisove. Na ladji se vozeči angleški kriminalni uradniki bodo prijeli mis Leonor Morrisovo in njene spremljevalce radi uboja, cestnega ropu in drugih deliktov...«

»Kaj, uboja in cestnega ropu nas obdolžujejo?« zakliče Leonor, skoro le začudena.

»Prosim, dovolite, da najprej poročam dalje.«

»Da, govorimo o poglavitni reči. Kje je Georg Hartung?«

»Istočasno so opozorili argentinsko justico, da prevzame aretirance in avtomobil in skrbno pazi nanje. V brzojavu je bila skrivna formula, da gre za mednarodno sporazumljenje in v isti uri smo dobili še brzojav iz Londona, ki pozivlja Argentinijo, da deluje skupno z angleško justico. Za to imamo posebne skrivne formule.«

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

DRVA - - ČEBIN

Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Gospodična

trgovsko naobrazena išče mesta v pisarni, bodisi za knjigovodkinjo, kontrolistino ali blagajničarko. — Pripravljena je iti tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Pisarniška moč.«

Absolventinja

trgovske šole želi vstopiti kot praktičantinja h kakemu večjemu ljubljanskemu podjetju. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Marljiva.«

Dve mladenki

želita v svrhu duševnega razvedrila živahne korespondence z dvema inteligentnima gospodoma. — Dopise na upravo lista pod »Črnotaska in Brunetka.«

Mladenič

zdrav in pošten, vaje kmetije, ži vine ter vseh ostalih poljskih del išče primerno trajno službo. — Ponudbe z navedbo plače je poslati na upravo lista pod: »Vestenc.«

Zgubila

se je jeklena zapestna damska ura. V soboto zvečer od gl. kolodvora do Križevniške ulice. Pošten najditelj se naproša, da jo izroči v trgovini »Pri Solneč« za vodo proti nagradi.

Damske flor nogavice

v vseh barvah in vrstah od Din 18.— naprej, moške nogavice, otroške nogavice, dokolenke, volna, bombaž, žepni robci, modni pasovi, toaletne potrebščine, ščetke za zobe, obleko in čevlje itd. v največji izbiri po najnižji ceni pri

Josip Petelinc

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Na veliko. Na malo.

Upkojen

državni uradnik išče kakršnekoli službe. — Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Vestenc.«

Mlad gospod

veselega značaja se želi seznaniti z istotako gospodično. Ponudbe na upravo lista pod: »Veseli.«

Cement, gips

H. PETRIČ, Ljubljana

Gospodarska c. 8. -- Telefon 343.

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Preškovici ulici 3, prtljiče.

MODNI SALON

MINKA HORVAT, Ljubljana

STARI TRG ŠTEV. 21

ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliske slavnike in klobuke. — Žalni klobuki vedno v zalogi Popravila se sprejemajo.

- Naročajte in širite „Narodni Dnevnik“! -

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. ----- Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552